

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสังคมโลก จะมีสภาพ ความเป็นมนุษย์ ไม่เท่าเทียมกันเห็นได้จากการที่มีระบบศักดินาอันเป็นระบบที่ให้อภิสิทธิ์กับกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น และมีระบบทาสอยู่ทั่วโลก แสดงให้เห็นว่ายังมีมนุษย์กลุ่มหนึ่งในสังคมโลกที่ยังไม่ได้รับการยอมรับว่ามีศักดิ์ศรี และไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย เช่นเดียวกันกับในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยมักจะเป็นผู้ถูกชักฟอก ไม่มีสิทธิในการต่อสู้คดีใดๆทั้งสิ้น

มนุษย์มีสิทธิบางประการมาตั้งแต่เกิดและไม่อาจโอนให้กันได้ การละเมิดสิทธิดังกล่าว เท่ากับกระทำต่อสภาพความเป็นมนุษย์ สิทธิตามกฎหมายธรรมชาติจึงเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ หรือศาสนาใด ทุกคนต้องมี มิฉะนั้นจะทำให้มนุษย์ด้อยความหมายลง² สิทธิตามธรรมชาติเป็นกฎหมายธรรมชาติที่ใช้อย่างบังคับได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่และย่อมอยู่เหนือกฎหมายรัฐ โดยรัฐจะบัญญัติกฎหมายมาขัดหรือแย้งไม่ได้เพราะเป็นกฎหมายที่

¹ กุลพล พลวัน, พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน, พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน 2538) น. 28.

² วิษณุ เครืองาม, "ที่มาของสิทธิมนุษยชน," ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรม "สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา : สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย", (รวบรวมและจัดพิมพ์โดยสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), น.70.

มนุษย์มิได้สร้างขึ้น³ เป็นไปตามทฤษฎีสัญญาประชาคมของ John Lock ที่ยืนยันจะป้องกันสิทธิของปัจเจกชนเป็นสำคัญ เพียงแต่ไม่ได้โอนสิทธิให้แก่รัฐทั้งหมด คงเหลือสิทธิบางประการอันมีลักษณะเป็นนิจนิรันดร์ซึ่งจะละเมิด และโอนมิได้” ถือได้ว่ามนุษย์มิได้สละสิทธิของตนเองอย่างสิ้นเชิง หากแต่ยอมสละเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็นต่อการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้เอง รัฐจะบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อลิดรอนสิทธิตามอำเภอใจไม่ได้⁴

นับแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญที่มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากที่สุด โดยมุ่งเน้นให้รัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการทางอาญาด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม คำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพิ่มมากขึ้น ทั้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ผู้เสียหาย หรือพยานที่ดี โดยเฉพาะจำเลยซึ่งถูกยกให้เป็นประธานแห่งคดี กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดจนสิ้นสงสัย หากยังมีข้อสงสัยให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับจำเลย จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549 ซึ่งยังคงยืนยันหลักการในการคุ้มครองสิทธิเหมือนเดิมตาม มาตรา 3 แต่จะอย่างไรก็ตามถ้ากฎหมายมุ่งเน้นแต่จะคุ้มครองสิทธิของจำเลยมากเกินไป ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็อาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการปรับปรุงกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจต้องทำลายสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ แต่ต้องเป็นไปเพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเท่านั้น รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นหลัก และให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้อยกเว้น เพียงแต่ในการบัญญัติกฎหมายต้องรักษาสมดุลระหว่างหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหา กับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติอาจไม่เป็นไปตามหลักดังกล่าวเนื่องจากการละเลยของผู้ปฏิบัติเอง ดังนั้น เพื่อประกันความยุติธรรม รัฐจำเป็นต้องสร้างระบบตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม

³ หยุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 12 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538) น. 128.

⁴ วรวิทย์ กนิษฐะเสน, “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน,” วารสารอัยการ, ปีที่ 2, ฉบับที่ 13, น. 44 (มกราคม 2522).

⁵ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ และจตุรนต์ ธีระวัฒน์, “อำนาจอธิปไตยกับกฎหมายระหว่างประเทศ,” ผู้แปลและเรียบเรียง, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 16, ฉบับที่ 4, น. 182 (ธันวาคม 2529).

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่า การดำเนินการของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยเฉพาะ เจ้าพนักงานสอบสวนมักจะละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหามากที่สุด เพราะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายกับตัวผู้ต้องหาโดยตรงในขั้นตอนรวบรวมพยานหลักฐาน ดังนั้นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงมีความพยายามที่จะปฏิรูประบบให้สามารถตรวจสอบการกระทำของพนักงานสอบสวน เพื่อให้เกิดความชัดเจนโปร่งใส และเป็นหลักประกันให้กับผู้ต้องหาว่าเขาจะไม่ถูกละเมิดสิทธิเกินควร ทั้งนี้เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดแก่ระบบด้วยการจัดให้มีทนายความเข้ามาคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการสอบสวนปากคำมากขึ้น และให้ศาลเป็นผู้อนุญาตออกหมายจับหมายค้น หมายซัง และหมายปล่อยชั่วคราว ในขั้นตอนที่อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา รวมถึงในขั้นตอนรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานสอบสวนหากเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การกระทำนั้นย่อมเป็นความผิด ผู้กระทำอาจต้องรับโทษก็เป็นได้ และในกรณีนี้ในการพิจารณาคดีของศาล ศาลถูกผูกพันห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานซึ่งเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายเด็ดขาด เพื่อเป็นการป้องปรามเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เกรงกลัว มิให้กระทำซ้ำอีกเพราะจะไม่ได้ประโยชน์อะไร

การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เป็นผลมาจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนจึงเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพและเป็นขั้นตอนหนึ่งของการสอบสวน แต่ขั้นตอนดังกล่าวยังขาดการควบคุมตรวจสอบที่ชัดเจน ทำให้มีประเด็นปัญหาตามมาว่า ขั้นตอนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และจำเป็นต้องจัดให้มีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพหรือไม่ โดยเหตุผลที่ทางเจ้าพนักงานสอบสวนใช้อ้างในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เพื่อให้เป็นพยานหลักฐานยืนยันว่าผู้ต้องหายินยอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยสมัครใจ เพราะเกรงว่าผู้ต้องหาอาจกลับคำรับสารภาพในชั้นศาล และจะทำให้คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ จึงได้พาผู้ต้องหาไปนำชี้ฐานที่เกิดเหตุพร้อมจัดให้มีการแสดงท่าทางประกอบในขั้นตอนการกระทำความผิดต่างๆ เพื่อบันทึกไว้เป็นพยานหลักฐานยืนยันในชั้นศาลมัดตัวผู้ต้องหาว่า จำเลยได้ยอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนด้วยความสมัครใจ⁶ ทั้งที่ในทางปฏิบัติน่าจะมีวิธีการอื่นที่เหมาะสมและดีกว่า สำหรับอีกเหตุผลหนึ่ง

⁶ หนังสือกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ที่ 0606.6/150066 วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ข้อ 1.2 อ้างถึงการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นการกระทำเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้คำรับสารภาพของผู้ต้องหาน่าเชื่อถือ ปราศจากการบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง ให้สัญญา หรือจูงใจให้รับสารภาพ ซึ่งถือเป็นการกระทำโดยมิชอบ

ก็เพื่อค้นหาวัตถุประสงค์บางอย่าง เพราะในบางคดีนั้นมีความจำเป็นต้องค้นหาวัตถุประสงค์ของกลางที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์ความผิดชั้นศาล โดยทั้งสองเหตุผลนั้นเหตุผลหลังดูจะมีน้ำหนักความจำเป็นมากกว่าเหตุผลแรก จึงอาจถือได้ว่า การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมีความจำเป็นในระดับหนึ่ง แต่จะจำเป็นมากน้อยแค่ไหนคงต้องพิจารณาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาก็เพื่อค้นหาความจริงให้ได้สมบูรณ์ที่สุด⁷ ซึ่งการยอมรับสารภาพถือเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด⁸ ด้วยเหตุนี้ในแต่ละประเทศ การดำเนินคดีของเจ้าพนักงานสอบสวน จึงพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้ต้องหายอมรับสารภาพ⁹ แต่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ¹⁰ ซึ่งขอบเขตการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานจะต้องรับฟังอย่างเคร่งครัด มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับว่าประเทศใดจะยึดหลักผลประโยชน์ทางด้านความก้าวหน้าในการสอบสวนของรัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพเป็นหลัก ก็จะยอมให้มีการรับฟังคำรับสารภาพอย่างกว้างขวาง¹¹ ผิดจากนั้นยอมเป็นคำรับสารภาพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การทำแผนประกอบคำรับสารภาพซึ่งเป็นผลมาจากคำรับสารภาพโดยตรงจึงควรตั้งอยู่บนหลักการดังกล่าวด้วยเช่นกัน

⁷ Yale Kamisar, Wayne R. Lafave, Jerold H. Isreal, Modern criminal procedure, (St. Paul, Minn, West Publishing Co, 1974) p.1208.

⁸ วงษ์ วีระพงศ์, การรวบรวมและการนำสืบพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ดุสิตสัมพันธ์, 2509) น. 172.

⁹ ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ, “หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527) น. 7.

¹⁰ อุทัย วิเศษสมิต, “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเกี่ยวกับกฎหมาย และวิธีพิจารณาความอาญา”, ดุลพาท, เล่ม 4 (เมษายน 2503) : 418-419.

จากการจัดให้มีการสัมมนาทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ณ กรุงบาเกีย ประเทศฟิลิปปินส์ ปี 2501 สรุปได้ว่า “คำรับสารภาพที่ไม่ได้กระทำด้วยความสมัครใจนั้นไม่ควรรับฟังเป็นพยานหลักฐาน”

¹¹ Herbert L. Pacders, The limits of the Criminal Sanction, (California : Stanford University Press, 1968), p. 189.

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยถือหลักการตรวจสอบ¹² การนำสืบพยานชั้นศาล โจทก์ต้องพิสูจน์ความผิดจนสิ้นสงสัย (ฎีกาที่ 5485/2539)¹³ คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนจะรับฟังในชั้นศาลได้ต่อเมื่อโจทก์มีพยานหลักฐานอื่นประกอบ¹⁴ และตามปกติคำรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน ถือเป็นพยานชั้นที่สองไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามมาตรา 95(2) ป.วิแพ่ง ประกอบ มาตรา 15 ป.วิอาญา เพราะผู้มาเบิกความไม่ได้รู้ ไม่ได้เห็น และไม่ได้ยินมาด้วยตนเองจึงเป็นเพียงพยานบอกเล่า แต่เนื่องจากการให้ถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันเป็นข้อยกเว้นให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ ตามมาตรา 226 ป.วิอาญา เพียงแต่ในการรับฟังซึ่งนำพยานหลักฐานของศาลนั้นต้องรับฟังอย่างระมัดระวัง ทั้งนี้วิธีการให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพของผู้ต้องหาจะต้องไม่ขัดต่อหลักประกันสิทธิที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษโดยบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นข้อจำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานสอบสวนโดยตรง หากฝ่าฝืนถือเป็นการดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และทำให้เจ้าพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจกระทำตามกฎหมาย โดยบทบัญญัติดังกล่าวปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอาญามาตรา 134 134/1 134/2 134/3 134/4 และ 135 กล่าวคือ ต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบ และต้องแจ้งให้ผู้ต้องหารู้ว่าเขามีสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำใดๆ ก็ได้ การให้ถ้อยคำของผู้ต้องหาอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ รวมถึงต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบว่าผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะพบทนาย หรือให้บุคคลที่ตนไว้วางใจเพื่อให้เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำด้วยก็ได้ นอกจากนี้ในการสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนต้องปราศจาก การบังคับ ชูเชิญ

¹² คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546) น. 40.

¹³ ฎีกาที่ 5485/2539, คำพิพากษาฎีกาปี 2539 (กรุงเทพมหานคร : งานส่งเสริมตุลาการ, 2539) ; เล่ม 11 หน้า 162 : ในคดีอาญาโจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบตาม ป.วิอาญา มาตรา 174 เพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ และต้องนำสืบข้อเท็จจริงให้ฟังได้โดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง

¹⁴ ฎีกาที่ 182/2535, คำพิพากษาฎีกาปี 2535 (กรุงเทพมหานคร : งานส่งเสริมตุลาการ, 2535); เล่ม 1 หน้า 99 : “แม้โจทก์ไม่ได้ตัวผู้เสียหายและประจักษ์พยานมาเบิกตัวต่อศาล แต่เมื่อพิจารณาคำเบิกความของพยานแวดล้อมพฤติเหตุโดยตระหนักแล้ว พยานแวดล้อมเบิกความสอดคล้องต่อเนื่องกันสมควรด้วยเหตุผล ประกอบกับจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ดังนั้นพยานหลักฐานโจทก์ย่อมฟังลงโทษจำเลยได้”

หลอกลวง หรือจูงใจ ให้คำมั่น สัญญา เพื่อให้ผู้ต้องหายอมรับสารภาพ เพราะจะทำให้ไม่รู้ว่าการรับสารภาพนั้นเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจอย่างแท้จริงหรือไม่ซึ่งจากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นได้ว่าคำรับสารภาพแม้จะเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด แต่คำรับสารภาพของผู้ต้องหา ในชั้นสอบสวนมีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนน้อยมาก¹⁵

จะเห็นได้ว่า มักจะมีสื่อต่างๆ นำเสนอภาพข่าวการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพอยู่เสมอ ทั้งที่เคยมีประกาศจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติห้ามมิให้มีการจ้างนักข่าวมาทำข่าว หรือจัดให้มีการแถลงข่าวการจับกุมผู้ต้องหา แต่สำหรับการจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น ปรากฏว่ายังมีการนำเสนอภาพข่าวเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพอยู่เนืองๆ และจากการเผยแพร่ภาพข่าวย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างกว้างขวาง ถ้าหากมองในมิติของผู้ต้องหาการนำเสนอข่าวอาจทำให้ผู้ต้องหานั้นเสียชื่อเสียง ทั้งที่ผู้ต้องหายังมิได้ถูกศาลตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิด ผลสุดท้ายหากศาลยกฟ้องเนื่องจากไม่ใช่ผู้ต้องหาที่แท้จริง แม้จะได้มีการรายงานข่าวที่ถูกต้องเพื่อให้สาธารณชนทราบแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถปลอบล้างภาพการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพที่ทำให้ทุกคนเกิดความเชื่อไปแล้วนั้นลงได้ ทำให้ภาพของผู้ต้องหาไม่สามารถกลับได้ดีเหมือนเดิมและจะทำให้เป็นตราบาปติดตัวเขาตลอดไป ที่สำคัญจากภาพข่าวที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ หรือสื่อทีวี พบว่ามาตรการควบคุมความปลอดภัยยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้นในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ จึงมักปรากฏภาพที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับผู้ต้องหาอยู่เสมอ เช่น ภาพผู้ต้องหาโดนถูกทำร้าย หรือถูกประชาทัณฑ์ จนบางครั้งอาจได้รับบาดเจ็บหรืออาจเสียชีวิตก็มี และนอกจากนี้บางครั้งยังส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้างตัวผู้ต้องหา ทั้งบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ธิดา และญาติพี่น้อง ซึ่งอาจทำให้ต้องได้รับความอับอายขายหน้าเสมือนกับว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ต้องโทษเสียเอง ทั้งที่มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดแต่อย่างใด สำหรับในบางคดีพบว่าได้มีการนำตัวผู้เสียหายมาร่วมแสดงท่าทางประกอบการกระทำความผิดด้วยซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับความผิดทางเพศ ที่สำคัญหากมีการนำเสนอเป็นภาพข่าวผ่านสื่อต่างๆ อาจทำให้ผู้ที่ได้รับรู้รับทราบข้อเท็จจริงนั้น หลงเชื่อและอาจคล้อยตามข้อเท็จจริงที่ได้มีการนำเสนอออกไปสู่สาธารณะ ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วการรับสารภาพ

¹⁵ กรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ), ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ของผู้ต้องหาอาจจะมิได้เป็นความจริงก็ได้ และหากผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงนั้น เป็นผู้พิพากษาซึ่งต้องมาตัดสินคดีดังกล่าว ในการตัดสินคดีอาจจะพิจารณาคดีโดยมีอคติก็เป็นได้

วิธีปฏิบัติในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ มักจะละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในลักษณะประจาน ซึ่งเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนให้สามารถกระทำได้ การจัดให้มีการทำแผนฯจึงจะชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อพิจารณาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 132 และมาตรา 226 หรือในพระราชบัญญัติต่างๆแล้วไม่ชัดเจนว่ามีกฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพได้ นอกจากในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวแก่คดี ซึ่งเป็นระเบียบวิธีปฏิบัติในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ที่ระบุให้สามารถกระทำได้ โดยระเบียบดังกล่าวถือเป็นกฎหมายลำดับรองใช้เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติเท่านั้น เช่นนี้จะถือว่าผู้กระทำมีอำนาจกระทำตามกฎหมายได้หรือไม่ แต่หากว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจกระทำตามมาตรา 131, 132, 226 ก็ตาม ปัญหาคือการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ซึ่งเป็น เสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหาหรือไม่ เนื่องจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ มักจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหาที่จะกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ก็ได้ เช่นนี้ จึงอาจถือได้ว่าเจ้าพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจกระทำตามกฎหมาย และถ้าไม่มีอำนาจกระทำอาจมีปัญหาด้านผลของการรับฟังเป็นพยานหลักฐานสามารถรับฟังได้มากน้อยแค่ไหน และหากดูตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาพบว่ายอมให้นำวิดีโอเทปบันทึกภาพ หรือภาพถ่ายบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพื่อให้ยืนยันสนับสนุนว่าคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนนั้นเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจแท้จริง

การที่ศาลยอมรับฟังการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นพยานสนับสนุน โดยไม่มีการตัดพยาน Sanction ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานจะถูกตั้งหรือไม่เพราะหากการทำแผนฯ ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 135 ย่อมเป็นพยานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดี ศาลจะต้องหดยกความไม่ชอบด้วยกฎหมายมาพิจารณา แม้ว่าจำเลยจะได้ต่อสู้ไว้ในคดี แต่จากคำพิพากษาที่ปรากฏกลับไม่เคยมีคำพิพากษาใด ที่ยืนยันว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในทางกลับกัน ในกรณีที่การทำแผนฯ หรือการนำชี้ที่เกิดเหตุ ฝ่าฝืนมาตรา 134/2

ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้เจ้าพนักงานสอบสวน ต้องให้ผู้ต้องหาซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี ในวันสอบสวนมีทนายความ อัยการ นักจิตวิทยาหรือบุคคลที่ผู้ต้องหาไว้วางใจ เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำได้ แต่ฎีกาที่ 2312/2548 ฎีกาที่ 647/2549 ศาลกลับพิจารณาว่าไม่จำเป็นเพราะ มาตรา 134/2 บังคับเฉพาะการให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวนเท่านั้น ทั้งที่การทำแผนฯ ก็เป็น คำให้การของผู้ต้องหาอย่างหนึ่ง หากเป็นเช่นนี้ก็ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้เจ้าพนักงานสอบสวนยังคง จัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพต่อไป ทั้งที่ในบางครั้งผู้ต้องหาอาจ ยอมรับสารภาพไปเพราะถูกบังคับก็ได้ และกลายเป็นว่าการทำแผนฯ กลับไปช่วยพอกหรือยืนยัน ว่าผู้ต้องหานั้นยอมรับสารภาพต่อเจ้าพนักงานสอบสวนโดยสมัครใจ ถ้าเป็นเช่นนี้ บทบัญญัติใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ก็คงไม่มีประโยชน์ เพราะไม่สามารถคุ้มครอง สิทธิของผู้ต้องหาได้จริง ถึงแม้จะบัญญัติเป็นหลักประกันสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม เพราะหาก ผู้ต้องหาปฏิเสธในชั้นสอบสวน เจ้าพนักงานสอบสวนก็จะทำการข่มขู่จนกว่าผู้ต้องหาจะยอมรับ สารภาพ เมื่อรับสารภาพแล้วก็จัดให้มีการทำแผนฯ เพื่อจะได้ใช้เป็นหลักฐานยืนยันว่าผู้ต้องหา ยอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยสมัครใจ ถ้าบทสรุปเป็นเช่นนี้จะถูกต้องหรือไม่

ที่กล่าวมาทั้งหมดจึงมีประเด็นปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ กล่าวคือ มีความจำเป็นที่ต้อง จัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมากน้อยแค่ไหน การกระทำดังกล่าวเป็น การละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ หากละเมิดสิทธิแล้วผู้กระทำจะมีอำนาจกระทำได้อย่างไร แล้วผลของการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้มากน้อยแค่ไหน และหากศาลไม่พิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ สารภาพ การกระทำดังกล่าวจะถูกต้องหรือไม่ สุดท้ายมีแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมอย่างไรได้บ้าง ถ้ายกเลิกไปเลยจะเหมาะสมหรือไม่อย่างไร หรือยังจำเป็นต้องคงไว้แต่ควรต้องมีการแก้ไขให้ เหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลและความจำเป็น ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ สารภาพว่ามีความเหมาะสมแค่ไหน เพียงใด
2. เพื่อให้ทราบถึงสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรฐานสากล และหลักประกันสิทธิตาม บทบัญญัติของกฎหมายไทย ที่ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิกับผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ที่อาจได้รับผลกระทบจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ในลักษณะที่จะไม่ถูก ประจาน รวมถึงมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยที่เหมาะสม

3. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน ในทางกระทำที่ทำให้ สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งถ้าหากไม่มีจะขัดต่อสิทธิและเสรีภาพตามหลักประกันสิทธิหรือไม่ รวมถึงมี มาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจมากน้อยเพียงใด

4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับรูปแบบการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ของต่างประเทศว่ามีหรือไม่ หากมีเหมือนหรือแตกต่างจากของไทยอย่างไร เท่าที่จะหาข้อมูลได้

5. เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ และการกระทำที่เกี่ยวข้อง ว่ามีความเหมาะสม และจำเป็นหรือไม่ และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

6. ให้ทราบถึงผลของการรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาล และแนวคำพิพากษา ของศาลเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

7. เสนอแนะแนวคิดเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนของเจ้าพนักงาน สอบสวน ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาไปทำแผนฯ หากจำเป็นต้องจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพ พร้อมทั้งนำเสนอเสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานขั้นต่ำที่เหมาะสม

1.3 ข้อสมมุติฐานของการศึกษา

จำเป็นหรือไม่ที่เจ้าพนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบ คำรับสารภาพเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน การดำเนินการของเจ้าพนักงานสอบสวนนั้นถูกต้อง หรือไม่ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้มากน้อยขนาดไหน และในการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งมีได้แสดงออกชัดเจนในการไม่ยอมรับฟังการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพที่ เกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นพยานหลักฐานจะถูกต้องหรือไม่ ทั้งหมดนี้เป็นเพราะความ สับสนในทางปฏิบัติขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเนื่องมาจากการ ที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เป็นหลักในการปฏิบัติใช่หรือไม่ หรือเป็นเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

จะศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติ ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของ เจ้าพนักงานสอบสวนเป็นหลักว่า การดำเนินการมีความเหมาะสมและมีมาตรการป้องกันและ ควบคุมความปลอดภัยเพียงพอหรือไม่ โดยจะทำการศึกษาถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน และหลักกฎหมายที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาเชิง เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และศึกษาถึงการรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลว่า ศาลมีแนวคิดในการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวอย่างไร รวมทั้งศึกษาถึงแนวคิดของผู้ที่ เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยรวมว่า มีความคิดเห็นในกรณีดังกล่าวเช่นใดบ้าง

1.5 วิธีการศึกษา

ศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามหน้าหนังสือพิมพ์ของสำนักพิมพ์ต่างๆ นำมา วิเคราะห์ โดยอาศัยตำราทางวิชาการพื้นฐาน และสรุปความคิดเห็นจากบทความของนักวิชาการ ในวารสารต่างๆ โดยอิงรัฐธรรมนูญหรือตัวบทกฎหมายในประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบ ปฏิบัติ อีกทั้งคำสั่ง คำพิพากษาศาลฎีกา รวมถึงศึกษาปัญหาและแนวความคิดจากวิทยานิพนธ์ที่ ใกล้เคียงเกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ และรวบรวมความ คิดเห็นของผู้ปฏิบัติโดยตรง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และความสำคัญ ของการทำแผนประทุษกรรมประกอบ คำรับสารภาพว่า มีความจำเป็นแค่ไหน อย่างไร ระเบียบและวิธีปฏิบัติของพนักงานสอบสวนได้ มาตรฐานเพียงพอหรือไม่ เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ อีกทั้ง มีหลักกฎหมายใดหรือไม่ที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนสามารถกระทำได้ รวมถึงการทำแผน ประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ มีประโยชน์ต่อรูปคดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

2. เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวคิดในการรับฟังพยานหลักฐาน และการขังนำพยาน โดยเฉพาะบันทึกคำรับสารภาพ และบันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ รวมถึงพยานแวดล้อมกรณีที่เกี่ยวข้องว่าเป็นเช่นใด ละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือไม่ โดยเฉพาะ

เสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ซึ่งผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือไม่ให้ถ้อยคำก็ได้ หากการดำเนินการละเมิดสิทธิดังกล่าว ย่อมเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันจะส่งผลให้พยานดังกล่าวไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

3. เพื่อชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่อาจเกิดจากการจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพ และการกระทำที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำแผนฯ ว่า มีประเด็นปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงเหตุผลความจำเป็น และความเหมาะสม รวมถึงข้อดีข้อเสียและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในแง่มุมต่างๆต่อไป

4. เพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นและแนวทางที่เหมาะสมที่ควรเกี่ยวกับการทำแผนฯ ว่าควรจะดำเนินการจัดให้มีต่อไปหรือไม่ หรือควรจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ทั้งทางข้อกฎหมายและวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนโปร่งใส รวมถึงต้องปลอดภัยด้วย